

Kulturbarn

Kunst, kultur, kreativitet og kompetanse i arbeidet med barn i aldersgruppen null til åtte år 2018–2020

RAPPORT 2021

Kulturtanken
Den kulturelle
skolesekken
Norge

NORSK KULTURSKOLERÅD

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

2021

Forsidebilde:

Kathrine Pedersen / Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen

Kulturtanken
Den kulturelle
skolesekken
Norge

NORSK KULTURSKOLERÅD

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

Innhold

Innledning	4
Forord	4
Oppsummering	5
Oppnåelse av prosjektets mål	6
Barnehage og skole	6
Kulturskole	6
Samarbeidsmodeller i kommunene	6
Anbefalinger	6
Innhold og organisering av Kulturbarn	7
Bakgrunn	7
Organisering	7
Forankring	7
Kulturbarn-konferansene	7
Kulturbarn-prosjektet	9
Anbefalinger til lokalt samarbeid	14
Universitet og høyskole	14
Evaluerings av prosjektet	15
Suksessfaktorer	15
Utfordringer	16
Samarbeidet mellom prosjektets eiere	16
Kilder	18

Innledning

Forord

Utviklingsprosjektet Kulturbarn 0–8, Kunst, kultur, kreativitet og kompetanse i arbeidet med barn i aldersgruppen null til åtte år har bidratt til å konkretisere aktuelle samarbeidsformer mellom barnehage, skole, kulturskole, og kunst- og kulturfeltet. Ambisjonen har siden oppstart vært å finne modeller som kan bidra til økt kvalitet i barns møter med kunst og kultur. Det har vært et fokus på omfanget av disse møtene som en erkjennelse av rammebetingelsene kunst- og kulturmøtene finner sted under. For å oppnå langvarige effekter av prosjektet har kompetanseheving av personalet som jobber med aldersgruppen vært sentralt.

Det står tre samarbeidende organisasjoner bak Kulturbarn 0-8: Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS), Kulturtanken og Norsk kulturskoleråd. Som komplementære virksomheter innen samfunnsområdet kunst og kultur, med fokus på opplæring, oppvekst og barn og unge, har vi gjennom Kulturbarn-prosjektet stadfestet et viktig område for samarbeid idet vi har høstet av hverandres ståsted og kompetanse. Prosjektet hadde ikke latt

seg realisere uten den gode mottakelsen og innsatsen det fikk fra de mange søkerkommunene generelt, og deltakerkommunene spesielt. Dette mener vi har gjort at Kulturbarn 0–8 har blitt en satsing med bred legitimitet og en høy grad av gangbarhet i de erfaringene som er gjort i prosjektperioden.

KKS, Kulturtanken og Norsk kulturskoleråd tiltrer de anbefalingene som fremkommer i rapporten, og håper at arbeidet som er lagt ned motiverer til videre satsing på kvalitet i kulturmøtene for de yngste barna. Dette er et arbeid som vi også vil følge opp i våre respektive organisasjoner, og i den fremtidige dialogen oss imellom.

Vi takker prosjektgruppen som med stor iver og entusiasme har drevet frem og gjennomført Kulturbarn 0–8. Videre rettes en stor honnør til Kulturbarn-kommunene som gjennom samarbeidet og på innovativt vis har bidratt til økt innsikt og spennende resultater som vi håper kan deles – og slik motivere andre til å jobbe aktivt med kunst og kultur i barns hverdag.

Ann Karin Orset
Senterleder
Nasjonalt senter for kunst
og kultur i opplæringen

June Mariann Breivik
Avdelingsdirektør
Kulturtanken

Morten Christiansen
Direktør
Norsk kulturskoleråd

Oppsummering

Kulturbarn har i prosjektperioden 2018–2020 bestått av:

- To konferanser som hadde som mål å være en faglig arena og møteplass som kunne gi personalet som jobber med aldersgruppen 0–8 år, inspirasjon og faglig påfyll i arbeidet med kunst, kultur og kreativitet. Til sammen har over 350 deltagere fra hele landet deltatt på våre to Kulturbarn-konferanser. Et økende antall deltagere fra 2018 til 2020 og bredde i deltagelsen fra ulike målgrupper forteller oss at det er behov for en møteplass og faglig arena for målgruppen.
- Et utviklingsprosjekt i seks kommuner som skal bidra til å finne ulike samarbeidsmodeller i kommunene. Målet er å bidra til både økt kvalitet på og omfang av barns møte med kunst og kultur, og å lede personalet som jobber med aldersgruppen, på veien mot kompetanseheving.

Kulturbarn-kommunene består av både små og store kommuner fra ulike deler av landet. Samarbeidene i hver kommune består av ulike

målgrupper som har gitt prosjektet et bredt og variert innhold, for eksempel dans og bevegelse med toåringer, visuell kunst, folkemusikk og lokal kulturarv, generasjonssang med barn og eldre og korps i SFO, for å nevne noe. Nye nettverk for erfaringsdeling har oppstått på tvers av både kommunene og etater og kompetanseområder innad i egen kommune.

Kunstmøter og kompetanseheving

I prosjektet har vi benyttet begrepet «kunstmøte» som en samlebetegnelse på barns møte med ulike kunstuttrykk og profesjonelle utøvere. Kunstmøtene ble et rikt og godt supplement til barnas hverdag og gav både barna og personalet inspirasjon og glede og mye å snakke om i etterkant. De fleste kunstmøtene i prosjektet foregikk i barnehagen eller på skolen, men noen foregikk på andre arenaer. Personalet som jobber med målgruppen, har gjennom prosjektet fått kompetansehevingsstilbud knyttet til arbeid med kunst for de yngste barna, og et hovedfokus i dette arbeidet har vært «trygge voksne».

Oppnåelse av prosjektets mål

Mål for prosjektet:

Kulturbarn er et utviklingsprosjekt som skal bidra til å finne ulike samarbeidsmodeller i skole, barnehage, kulturskole og kunst- og kulturfeltet for øvrig i kommunen. Det er et mål at prosjektet kan bidra til både økt kvalitet på og omfang av barns møte med kunst og kultur, og at det kan lede personalet som jobber med aldersgruppen, på veien mot kompetanseheving.

Barnehage og skole

De felles erfaringene har vært svært positive, og omfanget av barnas møte med kunst og kultur, har økt. Gjennom prosjektet har totalt 680 barn fra 43 barnehager og 4 skoler/oppvekstsentre fått nye opplevelser i møte med kunst og kultur. I deltagerens evalueringer kan man lese prosjektdeltagelsen har tilført ny kunnskap, inspirasjon og en økt trygghet til å jobbe med kunst og kultur i hverdagen. For skole og SFO har det i tillegg vært av stor verdi å få til et samarbeid som har kunnet tilføre flere møter med kunst og kultur i skolehverdagen, der man møter alle barna.

Kulturskole

Kulturskolen har hatt prosjektlederansvar i de fleste kommunene og ivaretatt sin rolle som et lokalt ressurscenter. Ulike samarbeidsmodeller har skapt innsikt i og synliggjort hverandres ressurser, og dette kommer til å fortsette. I flere av kommunene har de øvrige samarbeidspartene blitt bedre kjent med kulturskolen og sett hvordan de kan dra nytte av dens kompetanser på flere områder. På samme måte har kulturskolene blitt bedre kjent med barnehagene og andre aktører i kommunen og funnet flere arenaer til varig samarbeid.

Samarbeidsmodeller i kommunene

Gjennom å utvikle ulike samarbeidsmodeller i kommunene har mange blitt bevisst på hvilke ressurser som kan jobbe sammen for å gi barna en god og helhetlig oppvekst med gode kunstopplevelser. Det har vært en erfarings- og kompetansedeling på tvers av etatene i kommunene som har gitt nye perspektiver og etablert nye mestringsarenaer. Enkelte av kommunene har valgt samarbeidsmodeller hvor de også kan nå de barna som av ulike grunner faller utenfor i samfunnet.

Gleden av å jobbe med andre faggrupper har skapt prosjekter og samarbeidsmodeller for barns møte og erfaring med kunst både i og utenfor barnehagen. Det har vært utfordringer av ulik art, men felles for alle kommunene er at de har sett hvordan de kan etablere flere og nye mestringsarenaer gjennom felles arbeid og perspektiver. Samarbeidspartnerne har stilt på lik linje, med like stor verdi og med samme mål. De har dannet en lokal prosjektgruppe med en representant fra de ulike partene i prosjektet. Kommunene har meldt tilbake hvordan de er blitt kjent med hverandres ressurser på en ny måte, noe som flere steder har blitt til varig samarbeid. I flere av kommunene har arbeidet med estetiske fag og de nye samarbeidene blitt synliggjort og forankret i lokale planer. I oppsummeringen av kommunenes evalueringer opp mot målsettingen, kan man helt klart si at det har vært en god måloppnåelse av prosjektet.

Samarbeidsmodeller i kommunene:

Målselv: Kulturskolen, oppvekstsenter med barnehage, skole og SFO og det frivillige kulturliv

Røros: Kulturskolen, barnehager og sykehjem

Fredrikstad: Kulturskolen og kommunale og private barnehager

Sunnfjord: Kulturskolen, barnehage, kunsthøyskole, folkemusikere og litteraturformidlere

Øygarden: Kulturskolen, barnehager

Kristiansand: Universitetet i Agder / Fluks – Senter for ung kunst og kultur, barnehager, Kulturskolen, Sørlandets Kunstmuseum (SKMU) og Kilden

Anbefalinger

- Det bør etableres nasjonale nettverk knyttet til kunst og kultur for de yngste barna.
- Det bør gjennomføres et kompetanseløft innenfor praktisk-estetiske fag for personalet som jobber med målgruppen.
- Det bør etableres en nasjonal og politisk forankret ordning som sikrer kunst- og kulturopplevelser og besøk av profesjonelle utøvere for alle barnehagebarn.
- Erfaringene og de tilhørende perspektivene som prosjektet har bidratt til å løfte fram kan danne utgangspunkt for videre forsknings- og utviklingsarbeid, for eksempel i form av master- og ph.d.-prosjekter.

Innhold og organisering av Kulturbarn

Bakgrunn

Kulturbarn 0–8 er et samarbeid mellom Norsk kulturskoleråd, Kulturtanken og Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen som startet i 2018. Samarbeidet er en videreføring av Kykeliky-konferansene som de tre organisasjonene har arrangert i samarbeid med utdannings- og forskningsmiljøer i Trondheim, Tromsø, Oslo og Bergen siden 2013. Samarbeidets undertittel er «Kunst, kultur, kreativitet og kompetanse i arbeidet med barn i aldersgruppen null til åtte år». Disse fire begrepene er utgangspunktet for utvikling av tiltak for at samarbeidspartene skal oppfylle sine individuelle og kollektive målsettinger.

Etter at samarbeidet skiftet navn fra Kykeliky til Kulturbarn i 2018, ble innholdet utvidet til å bestå av både et utviklingsprosjekt og en konferanse som setter søkelys på kunst, kultur, kreativitet og kompetanse i arbeidet med de yngste barna. Samarbeidet var forankret i individuelle samarbeidsavtaler mellom partene for perioden 2017–2020. En egen prosjektavtale for Kulturbarn 0–8 ble inngått for prosjektperioden. Partene avsatte felles midler til planlegging og gjennomføring av konferansene og prosjektet.

Organisering

Prosjektgruppen har gjennom hele prosjektperioden bestått av Elin Kvernmoen, rådgiver i Norsk kulturskoleråd, Kathrine Pedersen, rådgiver ved Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen, og Ragnhild Bøhle, prosjektleder i Kulturtanken.

Prosjektgruppen har organisert og ledet arbeidet etter godkjenning fra styringsgruppen, bestående av Morten Christiansen, direktør i Norsk kulturskoleråd, Kirsti Saxi, tidligere senterleder ved Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen, Ann Karin Orset, senterleder ved Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen fra 2020, og June M. Breivik, avdelingsdirektør i Kulturtanken.

Forankring

Kulturbarn-prosjektet er forankret i følgende dokumenter:

- «Skaperglede, engasjement og utforskertrang»
 - Kunnskapsdepartementets strategi for praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning
- Rammeplan for barnehagen
- Opplæringslova
 - § 1-1. *Formålet med opplæringa*
 - § 13-6. *Musikk- og kulturskoletilbod*
- Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen
 - 1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang
- Rammeplan for kulturskolen
 - 1.5. Kulturskolen og rolla som lokalt ressurscenter

Kulturbarn-konferansene

I prosjektperioden har det blitt arrangert to Kulturbarn-konferanser. Prosjektgruppen hadde ansvar for innhold, planlegging og organisering av konferansene. I tillegg bidro flere ansatte fra prosjektorganisasjonene til planlegging og avvikling av konferansene.

17.–18. oktober 2018, Kulturbarn-konferansen, Nydalen

Over hundre deltagere fra over 40 kommuner deltok på konferansen, som gikk over to dager i Riksteaterets og Kulturtankens lokaler i Nydalen, 17.–18. oktober 2018. Deltagerne representerte både barnehage, skole, kulturskole, UH-sektoren, fylkeskommuner, utøvende kunstnere, bibliotek og kunst- og kulturinstitusjoner. Konferansen ble også strømmet, slik at de som ikke hadde anledning til å reise til Nydalen, likevel kunne følge med digitalt.

Evaluerings

Deltagerne kunne underveis i konferansen komme med tilbakemeldinger via Norsk kulturskoleråds app for arrangementer.

- Foredrag: Det var tilbakemeldinger om god variasjon og dyktige formidlere.
- Kunstneriske opplevelser, musikk og forestilling: Det var positive tilbakemeldinger, og det ble fremhevet som et pluss at det var barn til stede i

Åpning av Kulturbarn-konferansen 2018
– ved Ståle Stenslie (f.v.), Kirsti Saxi og
Morten Christiansen. Lars Opstad/Kulturtanken

salen. «Magisk opplevelse sammen med barna, de voksne og utøverne. Hurra!»

- Verksted: Flere gav tilbakemelding om at verkstedene gav inspirasjon, energi, kunnskap og innsikt. «Likte å bli utfordret til å bevege meg på min måte innenfor visse rammer. Det var enkle virkemidler som lett kan videreføres og brukes med barn. Ren danseglede!»

11. november 2020, digital Kulturbarn-konferanse

Konferansen skulle egentlig finne sted i Nydalen, men ble i samråd med styringsgruppen omgjort til en heldigital konferanse via Zoom, grunnet covid-19. Ca. 250 personer deltok i løpet av dagen, og på deltagerlisten var det ansatte fra barnehager, skoler, kulturskoler, universiteter og høyskoler, samt andre som er engasjert i og opptatt av kunst, kultur, kreativitet og kompetanse for de yngste barna.

Evaluerings

I etterkant av konferansen ble det sendt ut et evalueringsskjema ved bruk av Nettskjema fra Universitetet i Oslo. I evalueringen kunne man blant annet lese:

«Utrolig fint å se hvordan det arbeides i andre kommuner i andre deler av landet. Og å se at

profesjonelle kunstnere og kulturskoler engasjerer seg i barnehagens innhold. Å 'treffe' likesinnede som vet hva samvær basert på kunst og kultur betyr for barn og voksne.»

«Fint innhold der jeg som barnehagelærer fikk mye inspirasjon. Mange interessante temaer, hvordan voksenrollen kan påvirke barnas deltakelse, osv.»

Oppsummering av Kulturbarn-konferansene

Til sammen har over 350 deltagere fra hele landet deltatt på våre to Kulturbarn-konferanser. Et økende antall deltagere fra 2018 til 2020 og bredde i deltagelsen fra ulike målgrupper forteller prosjektgruppen at det er behov for en møteplass og nasjonal arena for de som jobber med kunst, kultur og kreativitet for de yngste barna. Det har oppstått nyttige erfaringer fra arrangementen som er et godt utgangspunkt dersom det blir aktuelt med flere konferanser i fremtiden. Det digitale formatet øker muligheten til å nå flere målgrupper, men de uformelle møtene som gir grobunn for nettverksbygging og erfaringsutveksling blir borte. Målet med Kulturbarn-konferansen er å gi personalet som jobber med aldersgruppen 0–8 år, inspirasjon og faglig påfyll i arbeidet med kunst, kultur og kreativitet, noe tilbakemeldingene viser en oppnåelse av.

Kulturbarn-prosjektet

På Kulturbarn-konferansen i 2018 ble prosjektbeskrivelsen presentert med en invitasjon til å søke om deltagelse innen søknadsfristen i januar 2019.

Søknadskriterier

- Dann en Kulturbarn-gruppe i kommunen med et medlem fra hver samarbeidspart. Minst én av samarbeidspartnerne skal være ny.
- Utnevnt en kontaktperson som er prosjektansvarlig i den enkelte kommune.
- Vis vilje, kunnskap og relevans for dette prosjektet.
- Dokumenter prosessene som prosjektet legger opp til.
- Vis forpliktelse til å delta gjennom hele prosjektperioden og til å dele erfaringer ved prosjektets slutt på den nasjonale Kulturbarn-konferansen høsten 2020.

Hva oppnår man ved å delta i prosjektet

Man får

- hjelp til å inngå samarbeid med aktuelle aktører i sin kommune
- kompetanseheving gjennom nettverksgrupper med hensyn til formidling av kunst og kultur til barn i alderen 0–8 år
- møte profesjonelle utøvere og muligheter til samarbeid om kompetanseheving for personalgrupper

Kort om søknadene, antall og geografi

Det kom inn totalt 32 søknader fra 42 av de daværende kommunene i alle Norges 11 fylker. Noen av kommunene var i gang med kommunesammenslåing og søkte sammen om å bli Kulturbarn-kommune. De seks kommunene som ble valgt, utmerket seg spesielt med tanke på å vise god lokal samarbeidsvilje og stort engasjement for prosjektet. I tillegg viste de til en god forankring i kommunens planer og et generelt godt forarbeid. I utvelgelsen av kommuner ble det også sett på en geografisk spredning av prosjekter, for å inspirere og danne et grunnlag for fremtidige samarbeid regionalt og nasjonalt.

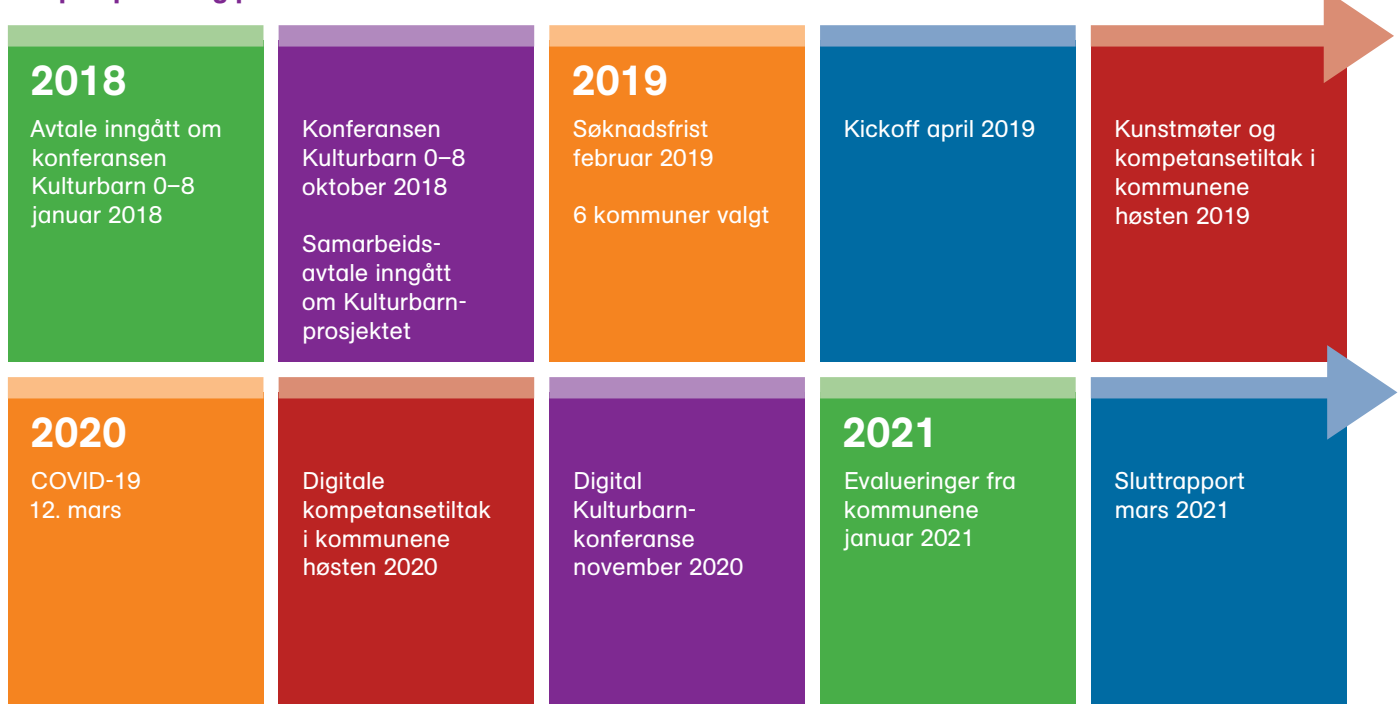
På styringsgruppemøtet tirsdag 26. februar ble følgende kommuner valgt ut:

- Fredrikstad kommune
- Øygarden kommune
- Sunnfjord kommune
- Kristiansand kommune
- Målselv kommune
- Røros kommune

Presentasjon av Kulturbarn-kommunene finner du på Kulturtankens nettsider:

www.kulturtanken.no/prosjekt/kulturbarn

Tidsperspektiv og prosess

Oversikt over deltagere i Kulturbarn-prosjektet

KULTURBARN-KOMMUNE	ANTALL BARN	PERSONALGRUPPER OG ANDRE VOKSNE	SAMARBEIDSPARTER
FREDRIKSTAD Målgruppe: 2-åringer	110	18 barnehageansatte 22 foreldre til 0–2-åringer 3 kulturskolelærere	- Leie barnehage - Trollklubben barnehage - Kråkeby barnehage - Oksviken barnehage 2 åpne barnehager for foreldre barn (0–2 åringer) 4 private barnehager
MÅLSELV Målgruppe: 4-åringer til 4. trinn	164 barn	30 lærere, kulturskolelærere og barnehageansatte 1.–4. trinn - Personalet i SFO	- Bardufoss skolekorps - Karlstad Musikkorps - Karlstad oppvekstsenter: barnehage og skole 5 år til 4. trinn - Fagerlidal skole og SFO 1.–4. trinn - Bjørkeng oppvekstsenter 1.–2. klasse - Mellembygd kultur- og oppvekstsenter med barnehage og skole 4 år–4. trinn - Olsborg barnehages 5-åringer - Kalottspel, festival- og konsertarrangør - Målselv sykehjem
KRISTIANSAND Målgruppe: 1–5-åringer	168 barn	36 Barnehageansatte fra Kulturbarnhagene 30 ansatte fra barnehagene, inkludert Skapende barn-barnehager	- Trollhaugen barnehage - Kløvergården barnehage - Odderøya barnehage 15 Skapende barn-barnehager
RØROS Målgruppe: 4–5-åringer sammen med eldre	18 barn 20 beboere/ pasienter	6 barnehageansatte 4 beboere fra sykehjem	- Stenbråttet barnehage - Ysterhagaen barnehage – Luvlege maanagierte (samisk avdeling) - Øya barnehage - Kvitsanden barnehage - Glåmos barnehage - Galåen naturbarnehage - Brekke barnehage - Gjøsvika sykehjem - Øverhagaen bo-, helse- og velferdssenter
SUNNFJORD Målgruppe: 4-åringer	190 barn	55 barnehageansatte 2 folkemusikere fra fylkeskommunen 2 litteraturformidlere 2 nynorskformidlere	- Sunnfjord kommune - Lunden barnehage, Naustdal - Skei barnehage, Jølster - Hatlehaugen barnehage, Førde
ØYGARDEN Målgruppe: 4-åringer	30 barn	10 barnehageansatte - Kulturskolen	- Leirstaden barnehage - Liljevatnet barnehage
TOTALT Målgruppe: 1-åringer–4. trinn Antall deltagere	680 barn 20 pasienter på sykehjem	154 voksne Inkludert 22 foreldre 1 fylkeskommune	43 barnehager 3 oppvekstsentre med SFO 3 sykehjem 2 korps 1 festival

Deltagere fra Kulturbarn-kommunene samlet på Kick Off 4. april 2019.
Foto: Agnieszka J. Bryn / Kulturtanken

Kunstmøter og kompetansehevingstiltak

På nettverkets kickoff 4. april 2019 møttes prosjektgruppen og deltagere fra kommunene for første og eneste gang samlet. Temaene for dagen var fremdrift til prosjektene deres, kommunenes ønsker for prosjektperioden og gruppearbeid på tvers av kommunene. Blant annet var det enighet om at prosjektgruppen skulle velge ut og kvalitetssikre aktuelle utøvere og foredragsholdere til prosjektene.

Etter kickoff skulle hver kommune komme med sine ønsker og behov for prosjektet sitt:

- Hvilket kunstuttrykk de ønsket å utvikle.
- Forslag til utøvere som skulle gjennomføre kunstmøter med barna.
- Hvilken målgruppe blant barn de skulle jobbe med i prosjektperioden.
- Hvilke kompetansetiltak de skulle gjennomføre for hvilke personalgrupper.

Prosjektgruppen gjennomgikk kommunenes ønsker og forespurte aktuelle utøvere. Alle som ble spurt, takket ja, og det ble utarbeidet en turnéplan etter avtale med barnehagene. Rammeavtalen for utøvere i DKS-ordningen gav grunnlaget for honorarer: <https://creokultur.no/wp-content/uploads/2019/11/SFS-44011.pdf>

Kvalitetskriterier som prosjektgruppen la vekt på hos utøverne som gjennomførte kunstmøter og kompetanseheving

- høy kunstfaglig kompetanse og formidlingskompetanse til den aktuelle målgruppen
- gode samarbeidsevner i tilknytning til personalgruppene
- motivasjon til å delta på Kulturbarn-prosjektets premisser
- krav til oppfølging med nødvendig dokumentasjon

Voksenrollen i møtet med kunst

Kommunene ønsket å jobbe med ulike kunstuttrykk, men ganske tidlig i prosjektet oppstod en fellesnevner i tematikken til kommunene; de ønsket å fokusere på voksenrollen. For å skape en god ramme for barna er det vesentlig at personalet deler opplevelsen med barna og innehar en trygg voksenrolle. Begrepet «trygge voksne» ble en felles knagg for flere av kompetansetiltakene kommunene fikk tilbud om. Med dette begrepet omtales personalet i barnehager, skoler og kulturskoler som de voksne i relasjon til barna. Når den voksne er engasjert, skaper det forventning, undring og nysgjerrighet i arbeidet med kunst og kultur, det igjen bidrar til å skape en trygg ramme for barnas opplevelser og ulike uttrykk. Dette jobbet personalet med både i forberedelsene av kunstmøtene og for å heve kvaliteten på eget arbeid med kunst i barnehagen. Hele personalet ble involvert og rullerte på å delta i kunstmøtene. Flere av deltagerne uttrykte at dette førte til en forsterket relasjon både mellom barna og mellom barn og voksne.

«Jeg har stor tro på de små møtene, kontinuitet og tilstedeværelse av dans som en naturlighet, å gi personalet en god og rik kompetanse om hva dans er og kan være. Og ikke minst gi dem verktøy for hvordan de kan finne frem til dansere i seg selv, finne danseglede.»

Annette Brandanger, danser og koreograf

«I mine foredrag la eg tydeleg vekt på at kunnskap og medskaping for dei tilsette var viktig for å kunne vera trygge i sine kunstmøter. Eg poengterte at kunnskap om kunst og kunstnar var viktig, men for å bli trygg og komfortabel må ein og ha forståing for kvifor ein vel å jobbe kunstfagleg inn mot barna.»

Ingrid Skarprud, kunstnerisk leder fra Bortigard barnehage

Følgende utøvere har deltatt i og med kunstmøter og kompetansetiltak:

- Unni Løvlid, folkemusikksanger og pedagog
- Adele Lærum Duus, skuespiller, figurspiller, forfatter og litteraturformidler, og Monika Solheim, skuespiller
- Silje Solheim Johnsen, dansekunstner

- Ingrid Skarprud, kunstnerisk leder i Bortigard barnehage, visuell kunst
- Annette Brandanger, danser og koreograf
- Gro Arnesdatter Hansen og Dag Einar Eilertsen, musikk
- Jonas Aakre, «Prosjekthåndboka»

Digital kompetanseheving

For å tilpasse kompetansehevingstiltakene til det siste årets utfordringer og alle de involverte personalgruppene ble det laget inspirasjonsfilmer som kan brukes når det passer den enkelte.

- Elisabeth Barstad, Kristine Helgeland Mosdøl og Eddie Andresen fra Barnas Kulturverksted har laget to inspirasjonsvideoer: «Trygge voksne – musikalske møter, et springbrett til trygghet», del 1 og 2
- Audun Myskja har laget tre videoer hvor innholdet er bestilt spesielt med tanke på Røros kommunes fokusområde, generasjonsmøter, men de er meget godt egnet for øvrige deltagere: «Hva kan sang og musikk gjøre?», «Musikk som verktøy – hjelp til å mestre» og «Skape vår beste dag – bruke musikk aktivt»

Lokale tiltak i kommunene

I tillegg til tiltak i regi av Kulturbarn utvidet alle kommunene prosjektet med egne lokale tiltak. Disse bestod av både en videreføring av eksisterende tiltak og en opprettelse av nye, i forlengelse av kunstmøtene og kompetansehevingen kommunen hadde fått gjennom Kulturbarn. Flere av kommunene ønsket møter med ulike personalgrupper, for eksempel kulturskolelærere og barnehagelærere, og fant nye løsninger til å gjennomføre felles planleggingsdager til erfaringsdeling og kompetanseheving. Her utarbeidet samarbeidspartene i fellesskap et faglig innhold. God felles planlegging og gjensidig respekt for hverandres kompetanse skapte god motivasjon og inspirasjon til å utvikle samarbeidet. Dette resulterte i at flere av kommunene etablerte nye tiltak som ga barna et økt omfang av møter med kunst og kultur organisert på ulike måter.

Anbefalinger til lokalt samarbeid

- Let i egen kommune etter ressurser som kan være gode samarbeidspartnere. Uventede fagmiljøer kan gi spennende samskaping.
- Skap uforpliktende nettverk på tvers av etater og faggrupper.
- Bruk tid på å forankre prosjektet, gjerne på flere nivåer, ut fra nasjonale, kommunale og den enkelte organisasjons planer og innad i personalgruppene som deltar i prosjektet. En god forankring skaper også en større flyt i kommunikasjonen.
- Skap kunstmøter for barna i tillegg til et kontinuerlig tilbud. Kunstmøtene kan være med eksterne kunstnere, kulturskolens lærere eller andre gode formidlere.
- Lag en gjennomføringsplan, slik at prosjektet får den tiden og fremdriften det trenger. Et prosjekt tar som oftest mer tid enn man beregner.

Universitet og høyskole

Universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) har vært koblet til Kulturbarn-prosjektet på følgende måte:

- Fredrikstad kommune har hentet innspill fra Norges musikkhøgskole.
- I Kristiansand har Universitetet i Agder gjennom Fluks (Senter for ung kunst og kultur) hatt prosjektansvar for kulturbarn. De drifter Skapende barn og har sett dette som en naturlig kobling til Kulturbarn-prosjektet.
- Sunnfjord kommune har i samarbeid med Høgskulen på Vestlandet utarbeidet metodikkhefter innenfor litteratur, musikk og kunst.
- Gjennom Kulturbarn-konferansene har det vært samarbeid med fagpersoner fra Universitetet i Stavanger, NTNU og Institutet Dans i skolan i Sverige om faglig innhold til konferansene.
- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen ved Nord universitet, har vært medeier av prosjektet.

Evaluering av prosjektet

Suksessfaktorer

- **Helhetlig samarbeid med profesjonelle utøvere**

Profesjonelle utøvere har bidratt i kommunene og med det gitt store kunstopplevelser til personale og barn. De som ble valgt som utøvere til kunstmøtene, hadde stor kunnskap og solid bakgrunn og var i tillegg foredragsholdere for personalet. Det skapte en større forankring og bredere forståelse av Kulturbarn-prosjektets idé.

«Det å oppleve kvalitet i ein augeblink, i eit tilhøve, gjer jo at du i neste møte med kultur kjenn att kvalitet og deretter kan byrje å spørje etter kvalitet.»

Janne Karin Støylen, litteraturformidler, Sunnfjord

- **Synlighet**

Kommunene trekker frem det å delta i et prosjekt med et nasjonalt perspektiv som en stor verdi. Det har vært en styrke og inspirasjon å være en del av noe «større». Det har blitt opplevd som en anerkjennelse å bli sett av eksterne parter og kulturskole- og barnehageeiere.

«Gjennom dette får vi konkretisert og iverksatt tiltak som berører flere overordnede mål i kommunale planverk. Synligheten av dette har mye å si for oss selv, men også for andre avdelinger og virksomheter. Vi snakker mye om tverrfaglig samarbeid, og kulturbarnprosjektet oppleves som et godt gjennomført tverrfaglig samarbeid. Ulik fagkompetanse møtes og brukes til det beste for barn og pasienter.»

Røros kommune

- **Forankring på ulike nivåer**

Forankring på ulike nivåer er viktig, både i nasjonale, kommunale, den enkelte organisasjons planer og innad i personalgruppen som jobber med dette. Det er også viktig å synliggjøre viktigheten av kunst og kultur for de yngste barna og kompetansen hos personalet som jobber med målgruppen.

«Nasjonale dokument og føringer som «Skaperglede, engasjement og utforskertrang» fra Kunnskapsdepartementet har vært et verdifullt dokument for oss i prosjektperioden.»

Målselv kommune

- **Involvering av hele personalgrupper**

Det er viktig å skape et fellesskap og tilhørighet gjennom forberedelse og etterarbeid i tilknytning til tiltakene. La alle i personalet være med på utformingen av prosjektet, slik at de blir ansvarliggjort og får et sterkere eierforhold og opplever et faglig ansvar for prosjektet.

- **Nettverksbygging**

Kommunene fikk positiv erfaring med samarbeid på tvers av etater og kompetanseområder innad i egen kommune og erfaringsdeling med de andre kommunene.

«Møtet mellom mennesker og aktiviteter som utvikles sammen, er det sentrale her.»

Fredrikstad kommune

- **Dokumentasjon og refleksjon**

Dokumentasjon av prosessene i prosjektene har gitt deltagerne et godt utgangspunkt for refleksjon over egen praksis og vurdering av måloppnåelse i prosjektet. Gjennom bilder, video og notater fra kommunene har prosjektgruppen fått belyst de ulike deltageres erfaringer og opplevelser i møtet med kunst, og fått tilbakemeldinger på prosjektet som helhet. Filmene som hver kommune fikk i oppdrag å lage til Kulturbarn-konferansen, viser også tydelig essensen i de enkelte kommunenes prosjekter og er et viktig grunnlag for videre arbeid. Filmene ligger på Kulturtankens nettside for arrangementet.

Utfordringer

Konsekvenser av covid-19

Grunnet smitteverntiltak og nedstengte barnehager og skoler ble hele prosjektet forsinket, og de planlagte kunstmøtene kunne derfor ikke gjennomføres og ble avlyst. Utøverne som ble berørt av dette, fikk honorar på lik linje med andre utøvere i DKS-ordningen, som heller ikke fikk gjennomføre besøk på skolene.

Kompetansetiltakene som var avtalt med foredragsholdere etter ønske fra kommunene, ble derimot tilpasset og gjennomført som digitale webinarer. Sammen med foredragsholderne utviklet prosjektgruppen innhold og organisering tilpasset de ulike personalgruppene i Kulturbarn-kommunene. Alle parter viste stor fleksibilitet og tilpasset seg, slik at totalt ni webinarer ble gjennomført. Tilbakemeldinger fra kommunene forteller oss at det var svært viktig for personalet å få kunstfaglig påfyll til inspirasjon og motivasjon i en hverdag som ellers var viet til store utfordringer knyttet til smittevern-rutiner og stengte barnehager.

Oppstartsfasen og forventningsavklaring

Evalueringene til kommunene belyser et viktig læringspunkt for prosjektarbeid: forventningsavklaring. Både fra prosjektledelsens side sentralt og innad i de ulike kommunegruppene opplevdes starten som noe famlende. Dette er et viktig punkt å ta med seg videre til nye samarbeidsprosjekter. Prosjektgruppen i Kulturbarn skulle brukt mer tid i oppstarten til å sette tydeligere rammer, det ville nok hatt mye å si for kommunenes videre arbeid.

Ulike samarbeidsparter

Ulike institusjoner som alle har ulike fagspråk og ulik arbeidstid, har gitt utfordringer med å finne tid til felles møter, planlegging og refleksjon, men flere fant gode løsninger. For noen hjalp det å utforme egne skjemaer for samarbeid, som førte til større faglig forståelse og ny innsikt i andre personalgruppers arbeid. Dette gav også en felles struktur som hjalp videre i samarbeidet. Møtet med nye målgrupper og varierte størrelser på gruppene har også vært en utfordring for noen. Dialog og samarbeid ble viktig for å bli kjent og få mulighet til å tilpasse arbeidet til den enkelte målgruppe.

At prosjektet er ledet av tre ulike organisasjoner, har også opplevdes som en utfordring for noen av deltagerne. De har spesielt pekt på et behov for en tydeliggjøring av den enkelte organisasjons ambisjoner for prosjektet. I forlengelse av dette har noen av kommunene også gitt tilbakemelding om at kommunikasjonen mellom prosjektledelsen og kommunene hadde et stort forbedringspotensial.

Forankring av prosjektet

Selv om forankring av prosjektet har vært en suksessfaktor, har det også vært en stor utfordring for mange. Et svakt eierskap og dårlig forankring i den kommunale ledelsen har for noen skapt en manglende oppfølging og forutsigbarhet for videre arbeid etter prosjektets slutt. Prosjektgrupper trenger avsatt tid til å delta, og ledere som viser interesse og støtte.

Prosjektets varighet

Flere av kommunene har ytret at prosjektperioden var for kort. I starten hadde de for store ambisjoner og ønsket at flere skulle være med i hele prosjektperioden, men underveis måtte dette modifiseres.

Samarbeidet mellom prosjektets eiere

Samarbeidsavtalene la premisser for prosjektarbeidet og arbeidet med Kulturbarn-konferansen. Prosjektgruppen fordelte arbeidsoppgaver og ansvar for oppfølging av Kulturbarn-kommunene på best mulig måte. Ressursbruken i prosjektet var fordelt på en ca. 10 prosent stilling for Elin Kvernmoen, ca. 20 prosent for Kathrine Pedersen og ca. 40 prosent for Ragnhild Bøhle, som var prosjektleder. Prosjektgruppen hadde en stor bredde i sin samlede kompetanse. De har på best mulig måte tilknyttet seg samarbeidspartnere, utøvere og foredragsholdere fra sine nettverk.

Prosjektgruppens ansvar og arbeidsoppgaver ble fordelt mellom partene på best mulig måte. Hvert prosjektmedlem ivaretok sin institusjons eller organisasjons faglige interesser, samtidig som det har vært en felles forståelse for prosjektets idé. Prosjektgruppen har derfor fordelt oppfølgingsansvaret for Kulturbarn-kommunene, slik at hver enkelt ble fulgt opp av samme person gjennom hele prosjektperioden. Prosjektgruppen har i samarbeid driftet nettverket for og med de seks Kulturbarn-kommunene.

Det har vært en stor fordel å ikke være flere enn tre i prosjektgruppen. Beslutninger underveis har blitt gjort i fellesskap. Teams har blitt brukt som felles plattform for samarbeid og kommunikasjon, noe som har fungert bra internt i prosjektgruppen. Kommunikasjonen eksternt med kommunene kunne vært håndtert bedre ifølge evalueringene, men prosjektgruppen er takknemlige for konstruktive tilbakemeldinger som gir oss mulighet til forbedring.

Underveis i prosjektperioden har prosjektgruppen fått god støtte fra kommunikasjonsavdelingene i de tre organisasjonene. Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen har produsert videoer og fotomateriell til bruk på konferansene og i markedsføring gjennom prosjektperioden.

Samarbeidet har på alle måter vært til det beste for alle parter og i tråd med organisasjonenes ulike mandater og føringer. Det er verdifullt at organisasjonene fortsatt samarbeider om et nasjonalt ansvar for å utvikle og støtte oppunder utvikling av kunst, kultur og kreativitet for de yngste barna.

Kilder

- Kunnskapsdepartementet, 2018, Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Hentet fra www.udir.no/lk20/overordnet-del/opplaringens-verdigrunnlag/1.4-skaperglede-engasjement-og-utforskertrang/?lang=nob
- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova), hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- Utdanningsdirektoratet, 2017, Rammeplan for barnehagen
- Norsk kulturskoleråd, 2016, Rammeplan for kulturskolen
- Kunnskapsdepartementet, 2019, Skaperglede, engasjement og utforskertrang. Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning. Strategi. Oslo: Kunnskapsdepartementet hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/c8bbb637891443fea7971ba8e936bca4/skaperglede-engasjement--og-utforskertrang.pdf>

Kulturtanken
Den kulturelle
skolesekken
Norge

NORSK KULTURSKOLERÅD

**NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN**